

Reise

Kontakt
Tore Sæther
951 98 672

tore.saether@adresseavisen.no
reiseliv@adresseavisen.no

Reisequiz

1. I hvilket fylke ligger Bykle?
2. I hvilket land finner vi elva Somme?
3. Hvilket språk snakkes det i Nederland?
4. Hva heter det minste av de tre verdenshavene?
5. I hvilket afrikanske land er Lilongwe hovedstad?
6. I hvilket land finner vi vulkanen Kilimanjaro?
7. Hvilket fjellpass må du passere for å komme fra Østerrike for å komme til Italia?
8. Hvilket søramerikansk land har et navn som betyr «lille Venezia»?

En reise for alle sanser

Ferie i Kroatia, og kanskje til og med i Montenegro; men i Bosnia-Herzegovina, nei, det frister ikke. For farlig.

Det var reaksjoner jeg fikk mens jeg planla en reportasjereise til Bosnia-Herzegovina. Jeg kan i og for seg skjønne skepsisen. Landet var tross alt krigsskueplass for bare 13 år siden, og den delen av ex-Jugoslavia som ble hardest rammet under Balkan-krigen. Mine kilder forsikret om at en reise var ufarlig; og langt mer og viktigere, ville kunne by på noen minnerike og gode opplevelser.

Men krigen på 90-tallet ligger i tankene - før, under og etter reisen. Det er uhyggelig å tenke på hva som har skjedd bare fem-

seks timers reise fra trygge Norge. Tragiske merker møter oss; mest i byene, men også på landsbygda: Sønderskutte og nedbrente hus, store som små. På vei inn til sentrum av Sarajevo lå kontrastene vegg i vegg. Ved siden av et ødelagt aldershjem det så langt ikke har vært mulig å reise penger til gjenoppbygging av, ligger avismagnaten Avaz' moderne nybygg.

Sønderskutt

I Mostar er krigsmerkene mange. For Orhan Kreso, født og oppvokst i byen, men som har bodd 15 år i Norge etter at han måtte flykte fra hjembyen, er det ikke minst spesielt å vise meg det tidligere kommunehuset, huset hvor skatterevisoren hadde sin arbeidsplass. Det står tomt, vindusløst og med mureggene dekorert av kulehull.

Vi kjørte forbi rekkehus hvor noen av leilighetene sto slik angripernes ild hadde rasert dem, mens naboelighetene var gjort beboelige igjen.

Grovt sett sto frontlinjen mellom bosniere og serbere, unntakene var der om enn ikke så tydelige. Som på restauranten Zdrava Voda i Jablanica på veien mellom Mostar og Sarajevo. Eieren er serber, men ikke «angriper». Han sto på bosniernes side og ble helt i nærmiljøet sitt. Restauranten er blitt et aldri så lite bilde på at serbere og bosniere godt kan leve sammen.

Rosé eller rødt. . .

I Mostars gamleby er høyresiden av elven fylt av kafeer, noen restauranter og suvenirbutikker. På den andre siden er det mer

seriøse håndverkere og kunstnere som rår grunnen. Mulig å leske strupen og hvile bena er det naturligvis også på venstrebredden.

Siden det var noen og tretti grader varmt da jeg besøkte byen, lot jeg meg friste av et glass rosévin. Vel, jeg fikk rødt i stedet for rosé, men hva gjorde vel det all den stund vinen var behagelig avkjølt og kostet 16 kroner for et godt og vel fullt glass, servert av en hyggelig kelner.

Smakte godt

Jeg oppsøkte i det hele tatt ikke det som virket å være de mest elegante spisestedene. Når du ikke skjønner «bæra» av menyen, kan det være en god start - synes jeg. Hvit duk på bordene, hvitt porselen og fint bestikk var det også lite av, der jeg holdt til. Men maten smakte aldeles utmerket. Som kjent, det er det som er «inni» som teller, både når det gjelder mat og folk.

Begge deler smaker godt i Bosnia-Herzegovina.

Ikke bomveier

Med ei uke i den unge republikken bør man være litt på farten. Veiene er ikke alltid verdens beste, de mest trafikkerte er skikkelig overbelastet, tidvis hullete, men uten veiprissing. Vi opplevde mye politi på veien. Radaren var flittig i bruk. Fint synes jeg, hvis jeg må presses til en oppfatning om politi-tettheten.

Ukjent «hanegal»

Når du er iferd med å morgenvåkne i Bosnia-Herzegovina, i alle fall i Mostar, blir du fort klar over at du er et godt stykke hjemmefra. Jeg vet ikke hvor mange moskeer det er i Herzegovinas hovedstad, men det er mange. Og imamene konkurrer hver morgen med fuglene om å ønske oss velkommen til en ny dag. Det virket som om de vant annenhver dag.

Norsk forbindelse

I Bosnia-Herzegovina ligger forholdene godt til rette for å gjøre turisme til en viktig næringsvei. Merkene etter krigen og ikke minst folks oppfatning av om et besøk i landet er farlig, er noen av tingene man må rydde av veien.

Mili Bijavica driver reisebyrået Fortuna med base i Mostar. Han er klar på at både byen og landet for øvrig trenger mye for å konkurrere, for eksempel med naboene i Kroatia:

- I Mostar ble mellom 2000 og 3000 mennesker drept under krigen på 90-tallet. Krigen la også mer enn halvparten av hotellkapasiteten i grus. Per i dag har vi ikke mer enn tre hoteller med mellom 300 og 400 senger. Tilsvarende antall senger er tilgjengelig i små moteller og bed and breakfast-steder, forteller Bijavica.

- Med den gryende internasjonale interessen for Mostar - ikke minst takket være sym-

Hyggestund: Med hver sin kjølige is og med varme følelser for hverandre koser Mateo Jucic og Gabrijela Rogic seg en lun sommerkveld i Mostar. I bakgrunnen en av byens mange moskeer.